

DECYZJA KOMISJI (UE) 2023/1786**z dnia 15 września 2023 r.****uchylająca decyzję 2006/928/WE w sprawie ustanowienia mechanizmu współpracy i weryfikacji postępów Rumunii w realizacji określonych założeń w zakresie reformy systemu sądownictwa oraz walki z korupcją**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając Akt przystąpienia Republiki Bułgarii i Rumunii do Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 37 i 38,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W sprawozdaniu monitorującym z 26 września 2006 r. w sprawie stanu przygotowań Bułgarii i Rumunii do członkostwa w UE ⁽¹⁾ przed przystąpieniem Rumunii do Unii Komisja wskazała szereg kwestii, w szczególności dotyczących wiarygodności i skuteczności systemu sądownictwa i organów ścigania w Rumunii, w przypadku których to kwestii konieczne były dalsze postępy, aby zapewnić zdolność do wdrożenia i stosowania środków przyjętych w celu ustanowienia rynku wewnętrznego i przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.
- (2) 13 grudnia 2006 r. Komisja przyjęła decyzję 2006/928/WE ⁽²⁾ w sprawie ustanowienia mechanizmu współpracy i weryfikacji postępów Rumunii w realizacji czterech określonych założeń w zakresie reformy systemu sądownictwa oraz walki z korupcją. Zgodnie z tą decyzją powinna ona zostać uchylona, w przypadku gdy wszystkie założone cele zostaną osiągnięte.
- (3) W decyzji 2006/928/WE nałożono na Rumunię obowiązek regularnego składania Komisji sprawozdań z postępów w realizacji określonych założeń. Komisja po raz pierwszy przekazała Parlamentowi Europejskiemu i Radzie swoje własne komentarze i ustalenia na temat sprawozdania Rumunii w czerwcu 2007 r. i od tego czasu składa regularne sprawozdania w tej sprawie. Każde sprawozdanie Komisji jest efektem starannych analiz przeprowadzonych w oparciu o ścisłą współpracę z władzami krajowymi, a także informacje od organizacji społeczeństwa obywatelskiego i innych zainteresowanych stron i obserwatorów.
- (4) W sprawozdaniu ze stycznia 2017 r. ⁽³⁾ Komisja przeprowadziła kompleksową ocenę postępów poczynionych przez Rumunię od czasu ustanowienia mechanizmu współpracy i weryfikacji. Na tej podstawie Komisja wyznaczyła jasną drogę do zamknięcia mechanizmu, w oparciu o dwanaście zaleceń, w których sprecyzowano wymogi, jakie Rumunia musi spełnić, aby zrealizować cztery założenia określone w decyzji 2006/928/WE. Biorąc pod uwagę poczynione postępy, Komisja uznała, że spełnienie tych zaleceń będzie wystarczające do zamknięcia mechanizmu współpracy i weryfikacji, o ile w międzyczasie nie nastąpią zmiany stanowiące wyraźny krok wstecz. Wiele z zaleceń koncentrowało się na tworzeniu zabezpieczeń wewnętrznych z myślą o zapewnieniu nieodwracalności osiągniętych wyników oraz zagwarantowaniu kontynuacji bieżących reform i trwałości poczynionych postępów, nawet bez stosowania mechanizmu.

⁽¹⁾ Sprawozdanie monitoruje z 26 września 2006 r. w sprawie stanu przygotowań Bułgarii i Rumunii do członkostwa w UE, COM(2006) 549.

⁽²⁾ Decyzja Komisji 2006/928/WE z dnia 13 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia mechanizmu współpracy i weryfikacji postępów Rumunii w realizacji określonych założeń w zakresie reformy systemu sądownictwa oraz walki z korupcją (Dz.U. L 354 z 14.12.2006, s. 56).

⁽³⁾ Sprawozdanie Komisji w sprawie postępów Rumunii w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji, COM(2017) 44 final.

- (5) Od tamtego czasu Komisja przeprowadziła cztery oceny postępów w realizacji zaleceń ⁽⁴⁾. W sprawozdaniach Komisji w sprawie postępów Rumunii w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji sporządzanych od końca 2017 r. do 2019 r. stwierdzono odstępowanie od reform. Wskutek działań podjętych przez Rumunię konieczne było ponowne otwarcie kwestii, które w sprawozdaniu ze stycznia 2017 r. uznano za zamknięte; w sprawozdaniu z listopada 2018 r. ⁽⁵⁾ wydano zatem osiem dodatkowych zaleceń.
- (6) W sprawozdaniu z czerwca 2021 r. Komisja z zadowoleniem przyjęła postępy Rumunii w kierunku szybkiego zakończenia stosowania mechanizmu współpracy i weryfikacji ⁽⁶⁾. W szczególności Komisja odnotowała nowy impuls Rumunii do reform oraz odwrócenia tendencji, jaką był regres w latach 2017–2019. Odnotowano postępy w realizacji wszystkich pozostałych zaleceń – o ile postępy te będą stałe, wiele z zaleceń może zostać zrealizowanych.
- (7) W sprawozdaniu Komisji z listopada 2022 r. ⁽⁷⁾ stwierdzono, że postępy poczynione przez Rumunię w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji są wystarczające do wypełnienia zobowiązań podjętych przez ten kraj w momencie przystąpienia do UE oraz że wszystkie cztery założenia określone w decyzji 2006/928/WE i sprecyzowane przez dwanaście zaleceń w sprawozdaniu ze stycznia 2017 r. oraz osiem dodatkowych zaleceń w sprawozdaniu z listopada 2018 r. zostały zrealizowane w zadowalającym stopniu. W szczególności Komisja odnotowała postępy poczynione przez Rumunię we wzmacnianiu niezależności i skuteczności sądownictwa dzięki kompleksowej zmianie systemu wymiaru sprawiedliwości. Przyjęto znowelizowane ustawy o wymiarze sprawiedliwości, które przyniosły znaczne zmiany, jeżeli chodzi o organizację kariery i systemy odpowiedzialności sędziów; powoływanie, odwoływanie i uprawnienia prokuratorów wysokiego szczebla; oraz zarządzanie inspektoratem sądowym. Komisja odnotowała również postępy dotyczące realizacji krajowej strategii antykorupcyjnej oraz pozytywny rozwój w zakresie prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawach dotyczących przestępstw korupcyjnych na wysokim szczeblu oraz karania za nie. Zauważyła ponadto, że instytucje odpowiedzialne za stosowanie przepisów dotyczących etyki zawodowej i zapobiegania konfliktom interesów oraz za zarządzanie mieniem pochodzącym z przestępstwa oraz jego odzyskiwanie działają skutecznie.
- (8) Komisja odnotowała we wnioskach w sprawozdaniu z listopada 2022 r. trzy szczegółowe zobowiązania podjęte przez rząd rumuński. Prezydent Rumunii poinformował Komisję pismem z 28 czerwca 2023 r. o środkach wprowadzonych w celu wypełnienia tych zobowiązań. Po pierwsze Rumunia zobowiązała się do dalszej analizy i uwzględnienia w jak największym stopniu opinii Komisji Weneckiej na temat ustaw o wymiarze sprawiedliwości w tym kraju, a bardziej ogólnie, na temat tego, czy konieczne są dalsze działania. Powołano zespół ekspertów na wysokim szczeblu, aby zastanowił się nad odpowiednimi rozwiązaniami ustawodawczymi pozwalającymi Rumunii zastosować się do opinii Komisji Weneckiej, aby w dalszym stopniu wzmacniać skuteczność i niezależność sądownictwa. Po drugie Rumunia zobowiązała się do zakończenia przeglądu kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego, aby dostosować je do orzeczeń wydawanych przez Trybunał Konstytucyjny Rumunii od 2016 r. Dnia 28 czerwca 2023 r. parlament rumuński przyjął przepisy w tej sprawie. Zakończenie przeglądu obu kodeksów stanowi również jedno z zobowiązań podjętych przez Rumunię w jej planie odbudowy i zwiększania odporności ⁽⁸⁾. Rząd rumuński wyraził ponadto przekonanie, że nowa Najwyższa Rada Sądownictwa będzie mogła przyczynić do przyspieszenia reformy oraz nadać nowy impuls w obszarze przejrzystości i rozliczalności. Najwyższa Rada Sądownictwa przyjęła stanowisko dotyczące przejrzystości i rozliczalności, które opublikowano 3 kwietnia 2023 r.
- (9) W związku z tym w zadowalającym stopniu wypełniono wszystkie założenia określone w decyzji 2006/928/WE i sprecyzowane w dwunastu zaleceniach w sprawozdaniu ze stycznia 2017 r. oraz ośmiu dodatkowych zaleceniach w listopadzie 2018 r., jak również szczegółowe zobowiązania ⁽⁹⁾ wymienione we wnioskach w sprawozdaniu z 2022 r.

⁽⁴⁾ COM(2017) 751, COM(2018) 851, COM(2019) 499, COM(2021) 370.

⁽⁵⁾ COM(2018) 851.

⁽⁶⁾ COM(2021) 370.

⁽⁷⁾ COM(2022) 664.

⁽⁸⁾ Decyzja wykonawcza Rady w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Rumunii, 26 października 2021 r., ST 12319 2021 INIT. Komisja oceni realizację kamienia milowego w planie odbudowy i zwiększania odporności Rumunii po przedłożeniu przez ten kraj stosownego wniosku o płatność.

⁽⁹⁾ Ocena ta pozostaje bez uszczerbku dla oceny osiągnięcia stosownych kamieni milowych i wartości docelowych określonych w planie odbudowy i zwiększania odporności Rumunii.

- (10) Rozwojowa sytuacja w zakresie praworządności w Unii nadała współpracy Komisji z Rumunią nowy wymiar. W szczególności coroczny cykl praworządności ogłoszony w komunikacie Komisji z lipca 2019 r. „Umocnienie praworządności w Unii”⁽¹⁰⁾ i wytycznych politycznych przewodniczącej Ursuli von der Leyen zapewnia stałe ramy w perspektywie długoterminowej, aby wspierać trwałe reformy w Rumunii i pozostałych państwach członkowskich. W ramach tego cyklu sporządzane przez Komisję roczne sprawozdanie na temat praworządności, które od 2022 r. obejmuje także zalecenia dla państw członkowskich, pobudza pozytywny rozwój kwestii związanych z praworządnością, pogłębiając dialog oraz wspólną świadomość oraz zapobiegając powstawaniu lub nasilaniu się wyzwań w tym zakresie. Umożliwi to monitorowanie wdrażania uzgodnionych reform w Rumunii.
- (11) Komisja przedłożyła swoje sprawozdanie z listopada 2022 r. na temat postępów w Rumunii w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji stosownej komisji w Parlamencie Europejskim. Komisja należycie uwzględniła uwagi Parlamentu Europejskiego sformułowane w piśmie jego przewodniczącej z 6 lutego 2023 r.
- (12) Komisja przedłożyła swoje sprawozdanie z listopada 2022 r. na temat postępów w Rumunii w ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji stosownej grupie roboczej w Radzie oraz należycie uwzględniła sprawozdanie prezydencji Rady z 16 grudnia 2022 r.
- (13) 5 lipca 2023 r. Komisja poinformowała Radę o swoim zamiarze uchylenia decyzji 2006/928/WE w sprawie ustanowienia mechanizmu współpracy i weryfikacji dla Rumunii oraz ostatecznego zamknięcia mechanizmu. Poinformowała o tym również Parlament Europejski. Pismem z 26 lipca Rada odnotowała wyrażony przez Komisję zamiar formalnego zamknięcia mechanizmu współpracy i weryfikacji dla Bułgarii i Rumunii.
- (14) W związku z tym należy uchylić decyzję 2006/928/WE,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Decyzja 2006/928/WE traci moc.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Sporządzono w Brukseli dnia 15 września 2023 r.

W imieniu Komisji
Przewodnicząca
Ursula VON DER LEYEN

⁽¹⁰⁾ COM(2019) 343.